

There are no translations available.

Дорошенко І.Г.

Завідуюча відділом природи

Нікопольського краєзнавчого музею

м. Нікополь, Україна

[Біографія](#)

Матеріал надано в авторській редакції

Акліматизація єнотовидного собаки в Дніпровських плавнях

Єнотовидний собака - цей ссавець, довжина тіла якого разом з хвостом - 1 м, вага влітку 4-6 кг. Інша назва - усурійський єнот. По забарвленню морди цей хижак дійсно схожий на єнота-полоскуна. Хутро у нього темно-буре, знизу світліше, довге і густе, але грубе. По хребту йде темна смуга. На морді темний малюнок у вигляді маски. На щоках - попелясто-сірі "бакенбарди". Хвіст короткий, пухнастий, без поперечних смуг (на відміну від хвоста єнота) завдовжки від 15 до 25 см.

Єнотовидний собака частіше поселяється на вологих луках із заболоченими низинами, зарослих заплавах річок і в прирічкових лісах з густим підліском. У виборі житла звірятко невибагливе. Притулком служать нори борсуків і лисиць (частенько нежитлові), рідше - вириті самотійно. Іноді задовольняється відкритими лежаннями. Природний ареал поширення єнотовидного собаки - південь Далекого Сходу (Японія, Китай, Корея, так само Приамур'я й Усурійський край). Він відноситься до ряду хижих, сімейства собачих.

Всього відомо 5 географічних рас, з яких на Україні зустрічається одна - усурійський мангут (*Nyctereutes procyonoides* Cray).

Єнотовидний собака активний переважно в сутінки і вночі. Самка народжує в травні 6-8, іноді і більше дитинчат (до 14-16). Плодючість самки сильно залежить від її маси та погодних умов. У вигодовуванні цуценят беруть участь обидва батьки. Цуценята ростуть швидко і до кінця осені досягають розмірів дорослих тварин.

Живиться єнотовидний собака рослинною і тваринною їжею: їсть жаб, дрібних гризунів, птахів, розоряє пташині гнізда, поїдає комах, а також ягоди, зерно (наприклад, овес, кукурудзу). Не гидує падаллю, снулою рибою і харчовими відходами. За одне полювання в теплу пору року проходить до 7-10 км. У разі небезпеки вважає за краще не битися, а затаюватися, прикидаючись мертвим. До зими єнотовидні собаки відгодовуються, досягаючи ваги до 10 кг. Це єдиний представник сімейства собачих, який залягає на зиму в сплячку.

Сон триває з грудня-січня по лютий-березень, при відлизі він уривається. У теплі зими єнотовидний собака зазвичай не спить, відсиджуючись в притулку тільки в дні лютих морозів. Справжньої зимівлі у єнотовидних собак немає, але інтенсивність обміну

речовин у них знижується приблизно на 25%.

З 1927 по 1957 роки близько 10 тис. єнотовидних собак для збагачення мисливських угідь привезли і випустили в 76 областях колишнього СРСР. В європейській частині країни вони швидко розплодилися і почали розселятися далі - у тому числі в країни Західної Європи.

Широка акліматизація єнотовидного собаки, що має ряд цінних біологічних особливостей, вважалася однією з ведучих на Україні. Звірятко дуже плідне, що забезпечує швидкий ріст популяції в місцях його промислового розведення, легко переносить важкий період нестатку кормів, чому сприяє знижена життєдіяльність організму в зимовий час. Крім того, хутро єнотовидного собаки тепле, носке, красиве, обумовлює промислову цінність виду.

Вперше на Україні поодинокі пари тварин випустили в 1928 і 1931 рр. в Карловському і Чутовському районах Полтавської області. За період з 1928 по 1941 рр. було розселено понад 500 тварин. У 1941 році в угіддя Дніпропетровської області випущені єнотовидні собаки, які містилися в клітинах колгоспних звіроферм. У 1947 році 5 звірятко було завезено на територію Нікопольського району обласною конторою "Заготживсырьє". Безліч водойм, багата кормова база сприяли швидкому розмноженню цього звірятка в Дніпровських плавнях. Акліматизація єнотовидного собаки в Нікопольському районі пройшла успішно. Основне поголів'я тварин мешкало в плавнях, а також в прибережних смугах інших водойм і заболочених ділянках. Єнотовидний собака в плавнях не впадав в сплячку. Залягав тільки в періоди особливо зимових морозів. У акліматизованій єнотовидної собаки основу харчування складають дрібні ссавці - 40% у весняно-літній період і 60% в осінньо-зимовий, тоді як в Приморському краю у складі весняно-літніх кормів переважають амфібії і комахи, а осінніх - риби і комахи. Дія акліматизованих видів на природний комплекс, зокрема на фауну, нерідко негативне. У деяких угіддях єнотовидний собака знищував куріпку, зайця-русака, водно-болотяну дичину, фазана і навіть ондатру. Регулювання чисельності цієї тварини дало можливість значно понизити збиток. Незабаром після випуску тварини зустрічалися по усій території Нікопольського району і в Дніпровських плавнях їх поголів'я досягло високої щільності (значно вище, ніж в популяціях природного ареалу).

Знайшовши хорошу кормову базу і захисні умови, цей далекосхідний вид швидко прижився і всюди зайняв відповідні біотопи. Житла єнотовидного собаки були розташовані поблизу водойм. Найбільш характерними її стаціями в Нікопольському районі являлися заливні луки, багаті кущами і високим травостоєм, околиці лісових масивів, поблизу яких знаходилися болота, річки і інші водойми. З 1948 року на єнотовидного собаку був відкритий ліцензійний промисел, а з 1953 - дозволений її вільний відстріл.

Але знищення Дніпровських плавнів в Нікопольському районі значно обіднило як флору, так і фауну краю.

Це торкнулося і єнотовидного собаки. Зараз він хоча і мешкає всюди по Нікопольському району біля ставів, в заростях очерету, але кількість його нечисленна.

Фото www.zooed365.ru

Фото www.animalworld.com.ua

www.panda.ru

Фото www.animalworld.com.ua

Фото www.animalworld.com.ua

~~Фото без зазначення джерела інформації розміщено на сайті Бюро з оцінювання впливу на довкілля сайту обов'язкове~~